

5. גר"ח על הש"ס דף ע. בדין אכילת פסח על השבוע.

רמב"ם פ"ה מהק"פ ה"ג, מצוה מן המובחר לאכול בשר הפסח אכילת שובע לפיכך אם הקריב שלמי תודה ב"ד אוכל מהם תחילה ואח"כ בשר הפסח כדי לשבוע ממנו ואם לא אכל אלא כזית יצא יד"ח, עכ"ל. הנה ע"כ דין דעל השבוע המבואר כאן ומשום דין אכילת פסח ולא משום דין אכילת קדשים, דהרי כ' דאוכל מן השלמי חגיגה תחילה, ואם בהפסח עצמו הוא מדין אכילה על השבוע דשאר הקדשין, הרי חסר בהשלמי חגיגה עצמה אכילה על השבוע והיה צריך שיאכל עם הפסח חולין ולא שלמי חגיגה, ע"כ דהוא דין מיוחד באכילת פסח נקרא דואכלו את הפסח כמבואר בספרא. אמנם באמת צריך מובן הלא וכל הקדשים הדין דנאכלין דוקא על השבוע מקרא דיאכלוה, כמבואר ברמב"ם פ"י מה' מעשה"ק הי"א: היתה להם אכילה מועטת אוכלין עמה חולין ותרומות כדי שתהיה נאכלת על השבוע. וצ"ל דהך דינא שתהיה נאכלת על השבוע הוא דווקא באכילת כהנים ולא באכילת בעלים ובאכילת פסח הוא דין מיוחד מקרא דואכלו את הבשר (ובאמת בריש פ"י ממעשה"ק לא הוזכר שיהא מ"ע באכילה אלא באכילת כהנים ולא באכילת בעלים, וכן דין למשחה ולגדולה באכילת קדשים לא הוזכר אלא באכילת כהנים). (מהגר"י צ"ל)

מה המיוחד באכילת קרבן פסח על השבוע הלא כל הקרבנות נאכלין על השבוע?

6. שו"ת בית הלוי חלק א סימן ב סק' ז

שוב מצאתי בספר דורש לציון דרוש א' שחקר במצות אכילת קדשים אי בעי כזית והביא להך דהגיעני כפול ודחק א"ע לדחוקה ולדידי נראה ברור דלא בעי כזית והחילוק שיש בין מצות אכילת קדשים למצות אכילת פסח דבעי דוקא כזית נראה פשוט דבפסח ומצה הוא החיוב על האדם דהוא מחוייב לאכול פסח ומש"ה אם אכל פחות מכזית לא שמ' אכילה והוי כלא אכל פסח אבל מצות אכילת קדשים הא לא הוי המצוה כלל על אדם מיוחד דהא לא הוי חיובא אקרקפתא דגברא רק המצוה דבשר קדשים יהיו נאכלין ומי שיש לו בשר קודש הרשות בידו ליתנו לאחר לאכלו וג"כ מקויים מצוה זו וא"כ הרי גם באכל כל אחד פחות מכזית מ"מ הא הקדשים נתאכלו. ובחילוק זה מיושב לנו דברי הרמב"ם במנין המצות דבקרן פסח מנה שחיתתו ואכילתו לשתי מצות ובחטאת מנה הכל במצוה אחת והקשה במעייני החכמה דמה בין זה

מה ההבדל בין אכילת קדשים לפסח בענין חיוב אכילת כזית מהקרוב?

7. רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק א הלכה א

מצות עשה לשחוט את הפסח בארבעה עשר לחדש ניסן אחר חצות, ואין שוחטין אלא מן הכבשים או מן העזים בלבד זכר בן שנה, ואחד האיש ואחד האשה חייבין במצוה זו.

רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ח הלכה א

אכילת בשר הפסח בליל חמשה עשר מצות עשה שנאמר ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו.

מדוע יש שתי מצוות-לשחוט ולאכול הפסח? מדוע שינה הרמב"ם לענין אכילה ולא כתב מצוות עשה לאכול כמו בענין השחיטה?

8. רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ב הלכה ד

אין עושין חבורה נשים ועבדים או קטנים ועבדים מפני שלא תהיה קלות ראש ביניהן, אבל עושים חבורה כלם נשים אפילו בפסח שני, או כולה עבדים, ושוחטין על הקטנים שיהיו מכלל בני החבורה, לא שתהיה חבורה כולה קטנים שאינן בני דעת, וכן אין עושין חבורה כולה חולים או זקנים או אוננים אף על פי שהן יכולין לאכול הואיל ואכילתם מעוטה, שמא ישאירו הפסח ויביאוהו לידי פיסול, ואם עברו ושחטו על חבורה זו כשר, וכן אין עושין חבורה כולה גרים שמא ידקדקו בו ויביאוהו לידי פיסול, ואם שחטו עליהן כשר.

מדוע נשים וקטנים חייבים בקרבן פסח?

1. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת זבחים הקדמה

ואחרי כן אומר. כי הקרבנות נחלקים באופן אחר לארבעה סוגים, קרבן צבור, וקרבן יחיד, וקרבן צבור כעין קרבן יחיד, וקרבן יחיד כעין קרבן צבור...

והסוג הרביעי קרבן יחיד כעין קרבן צבור. והוא קרבן פסח ששוחט כל אדם ביום ארבעה עשר בניסן כמו שנתבאר בפסחים. וכן פר החטאת ואיל העולה שמקריב כהן גדול ביום צום כפור, ופר זה נקרא פר יום הכפורים והוא שבו נאמר בזאת יבוא אהרן אל הקדש, ולבר נתבאר סדר הדבר ביומא, ומפורש בתורה שריפת פר זה. אבל דמיון סוג זה לקרבן צבור לפי שהוא דוחה את השבת ואת הטומאה כמו קרבן צבור, לפי שהכלל אצלנו כל קרבן שקבוע לו זמן דוחה את השבת ואת הטומאה, וכל שאין קבוע לו זמן אינו דוחה לא את השבת ולא את הטומאה. ואל תטעך החגיגה לפי שיכול הוא להקריבה כל שבעת הימים, וכן עצרת יש לה תשלומין כל שבעה כמו שנתבאר בחגיגה, ולפיכך אינה דוחה לא את השבת ולא את הטומאה.

מהי הגדרת קרבן יחיד וקרבן ציבור לפי הרמב"ם?

2. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה ט

כל קרבן שאין קבוע לו זמן אינו דוחה לא את השבת ולא את הטומאה, שאם לא יקריב היום יקרב למחר ולמחרת מחר, וכל קרבן שקבוע לו זמן בין קרבן ציבור בין קרבן יחיד דוחה את השבת ודוחה את הטומאה, ולא כל הטומאות הוא דוחה אלא טומאת המת לבדה.

רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה י

כל קרבנות הציבור קבוע זמנם, לפיכך כולן דוחין את השבת ואת טומאת המת

כסף משנה הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה י

וא"כ יש לתמוה על זה שכתב כאן כל קרבנות הציבור קבוע להם זמן שהרי פר העלם דבר של צבור ושעירי ע"ז אין זמן קבוע ואפשר דה"ק כל קרבנות הציבור הקבועים.

נסה ליישב את שאלת הכסף משנה על הרמב"ם?

הלכות עבודת כהן גדול ביום כיפור נמצאים בספר עבודה והלכות קרבן פסח בספר קרבנות אף ששניהם קרבן יחיד מעין ציבור-מדוע? היעזר במקור הבא.

3. מילואים לתורת שלמה פרשת בא.

טעם חדש לבני בתירא שאין פסח דוחה שבת ויש להעיר במחלוקת שבין בני בתירה וחכמים אם פסח דוחה שבת, מבואר בירושלמי פסחים פ"ה ה"א, שדנו עם הלל על ההיקש שאמר להם מה תמיד קרבן ציבור דוחה שבת אף פסח קורבן ציבור דוחה את השבת, השיבו לו: לא אם אמרת תלמיד שכן יש לו קיצבה, ובפנ"מ מפרש: בכל יום ויום שני כבשים ותדיר. ובשיר"ק מבאר שלא הקשה מתדיר, עי' תוס' פסחים סו. ד"ה מה. וצריך לומר הפירוש שיש לו קיצבה ר"ל שהוא רק קרבן אחד, בשביל כל הציבור משא"כ פסח אין לו שיעור. אולי יש למצוא בזה רמז שבני בתירה שלא רצו להסכים שפסח דוחה שבת מפני שחשבו שיש לחכמים לגזור משום חילול שבת שיכול לבוא על ידי שחיטת הפסח. ולכן סברו שבכה"ג יוצאין בקורבן אחד שיש לו קיצבה וכרבי נתן. ויש למצוא סמך לסברה זו, כי ידוע שהקראים חתרו תמיד לפסוק כדעיות יחידות שבתלמוד שנידחו. ובעניין אם פסח דוחה שבת יש ביניהם דעות שונות. ובספר העושר מובא בזכרון ראשונים ח"ח דף 153 כותב בשם דניאל קוסי ואבועלי: כי ישחט בשבת גוף אחד על שם כלל ישראל וישרף ולא יאכל (ובג"ע פסח פ"ו מביא כן על חל"ד בשישי). ויש מקום לשער שהם פרשו כן בשיטת בני בתירה שבשבת יקריבו קרבן אחד כדעת רבי נתן. ואולי יש לפרש על פי זה לשון התוספתא פסחים סוף פ"ד: מקובלני מרבתי שפסח דוחה את השבת וכו' ולא פסח ציבור אלא פסח יחיד. וע"פ הנ"ל יש לפרש לא רק פסח ציבור בזמן שאין להם אלא פסח אחד וכדעת ר' נתן, שאז הרי יש לו קיצבה ודמי לתמיד ודוחה שבת אלא אפילו פסח יחיד שיש להם שמה הרבה פסחים ג"כ דוחה ולא כשיטות הנ"ל. ועי' פסחים סו. מה לתמיד שכן תדיר וכליל שחלקו שאם הקרבן כליל באש כמו עולת תמיד אז דוחה שבת ובספורנו פסוק כז. כותב ששאלת הרשע מה העבודה הזאת לכם היא למה לכם להקריב פסח שה לבית למה לא מספיק קורבן אחד לכל ישראל כמו בשאר קרבנות ציבור.

מה עומק מחלוקתם של הלל הזקן ובני בתירא-מהו חידושו של קרבן פסח לפי הלל הזקן, העזר בחידושו זה בנתינת תשובות לשאלות הבאות?

4. משר חכמה על במדבר פרק ט פסוק ז

אף משריש בלבב ישראל כי כולם שווין ועם קדוש לד' אלקיו, וכל אדם ראוי בוא לההשגחה האלוקית, לכן אין חזה ושוק בפסח, ומורה על רצון השי"ת כי יבוא השעבוד מהאדם להאדם, ועבדי הם ולא עבדים לעבדים, וכולם בני חורין.

מדוע אין דין נתינת חזה ושוק לכהנים בקרבן פסח?